

Inhoud

Voorwoord en dankwoord	7
Inleiding	11
Deel I. De zoektocht naar medische kennis	15
1. Commentaar van westerse encyclopedisten over het menselijk lichaam omtrent 1100	17
2. Onthulling in de twaalfde eeuw van verborgen medische kennis: <i>ex oriente lux</i>	23
3. Salerno: het ontwaken en de theoretische bocht van de Westerse geneeskunde	33
4. Gilles van Corbeil	39
Deel II. De instellingen voor ziekenzorg	45
5. Infirmarieën in abdijen	47
6. Van abdiijnfirmerie naar stadshospitaal: de overgang in de twaalfde eeuw van een kerkelijke naar een seculiere ziekenzorg	55
7. Vergelijking tussen twee Sint-Janshospitalen, circa 1180: Brugge en Jeruzalem	61
Deel III. Opmerkelijke ziekten	77
<i>Infectieziekten</i>	78
8. Lepra	79
9. Scrofulose	87
10. Infectieziekten als bepalende factor in het graafschap Vlaanderen van de twaalfde eeuw	89
<i>Andere ziekten</i>	98
11. Hongersnood	99
12. Heilig vuur of ergotisme	103
Deel IV. De preventie en de behandeling	109
<i>Preventie</i>	110
13. Op bedevaart: helende mirakels, ziekteperikelen en gezondheidsadviezen	111
14. Bernard van Clairvaux ooit een meedogenloos persoon?	117
15. Gravin Clementia met slechts drie zonen tevreden?	123

<i>Behandeling</i>	130
16. Experimentele geneeskunde ten gunste van koning Boudewijn, anno 1103	131
17. Waar vloeit het bloed heen en waar wordt het gelaten?	135
18. Hildegards helende kruiden, al dan niet getekend	139
Nawoord	143
Samenvatting	145
Summary	147
Literatuur	149
Personenregister	155
Index van kernbegrippen	159